

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА РІВЕНЬ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ СВІТУ

Корогодова О. О., к.е.н., доцент,
КПІ ім. Ігоря Сікорського, o.korogodova@kpi.ua
Кугій А. А., студентка групи УС-31,
КПІ ім. Ігоря Сікорського, anna12kugii@gmail.com

Вплив діяльності структур транснаціонального типу підприємництва на показники світових інтеграційних процесів у агропромисловій сфері є дуже значним. Участь прямих іноземних інвесторів відіграє важливу роль для підприємств АПК країн, що розвиваються, і має неоднозначний вплив і форми:

1. Оновлення основних засобів у секторальній структурі агропромислового комплексу, що проводиться ТНК, має позитивні та негативні наслідки. Впровадження енергоефективних технологій, переоснащення основного та допоміжного типу виробництва, а також апробація новітніх методів збільшення продуктивності праці мають позитивний вплив. Надмірне використання приватних дрібних фірм транснаціональними компаніями поряд зі збільшенням рівня безробіття відносять до негативних сторін. Країни, що розвиваються, виступають у більшості випадків країнами перебування ТНК, тому несуть типові для них наслідки. Присутність ТНК у приймаючих країнах створює передумови для активного розповсюдження нових технологій та товарів, а також сприяє підвищенню рівня розгалуженості міжнародного співробітництва. Щорічно вклад транснаціональних компаній у розвиток R&D зростає, а витрати на них становлять 46% від сукупних світових.

2. Торгівельна політика агропромислових компаній через панування ТНК підкорюється впливу тарифних і нетарифних методів регулювання зовнішньої торгівлі. Розвинені країни монополізують ринки агропромислової продукції з високою доданою вартістю та обмежують вхід інших країн на ці ринки. Відносини структур транснаціонального типу підприємництва з урядами країн перебування неоднорідні. З одного боку, присутність зацікавлених ТНК у підприємствах АПК привносить їх як додаткових суб'єктів, що слугують побічними джерелами надходження податків до бюджету; через високу конкурентоздатність вони спроможні протистояти встановленим місцевим монополіям. З іншого боку, отримавши переваги на національному ринку, транснаціональні компанії схильні до встановлення додаткових умов ведення бізнесу та монополізації процесів ціноутворення. Корпорації можуть існувати не споріднено з реалізацією національної політики, чим викликають протидію з боку урядів.

3. Стимулювання прогресу агропромислового комплексу країн, що розвиваються, призводить до поступового зростання інших галузей (мультиплікативний ефект). Серед позитивних наслідків зазначають отримання додаткових інвестицій, проте вклад інвестицій відбувається в односторонній спеціалізації, яка визначається інтересами стейкхолдерів. Інвестиції, спрямовані в країни перебування, найчастіше використовуються для виробництва експортних культур та продовольчих товарів з низькою доданою вартістю. Отриманий прибуток витрачається у країні базування ТНК на внутрішнє фінансування. Серед недоліків також зазначають те, що країни перебування менш гнучко реагують на присутність та відсутність ТНК. Закриття іноземних підрозділів та перекриття потоку інвестицій може викликати ефект згасання інших галузей. Розподіл капіталовкладень у світі вказує, що 79,5% основних інвестицій накопичено у країнах першої десятки за рівнем ВВП. В той же час периферійні та полупериферійні країни, що мають 0,8% та 19,7% інвестицій в глобальній економіці залежать критично від притоків капіталу. Ще одним мінусом є те, що діяльність ТНК у приймаючих країнах часто має негативні екологічні наслідки.

Отже, по-перше, участь структур транснаціонального типу підприємництва у формуванні та розвитку АПК країн, що розвиваються, більша за участь у розвинених країнах, та попри це, незначна. По-друге, вплив діяльності ТНК на агропромисловий комплекс країн, що розвиваються, має двоїстий характер, тобто, привносить як позитивний, так і негативний прояв. По-третє, прогрес АПК країн, що розвиваються, має базуватися на використуванні ТНК у власних інтересах для стратегічного просування національних ідей у довгостроковій перспективі. Національна політика має бути спрямована на використання позитивних ефектів від присутності транснаціональних компаній та нівелювати негативний вплив.

Література:

1. Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Транснаціональні корпорації : навч. посібник / С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. О. Корогодова, Т. Є. Моїсеєнко. – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 208 с.
2. Гронтковська Г. Е. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.